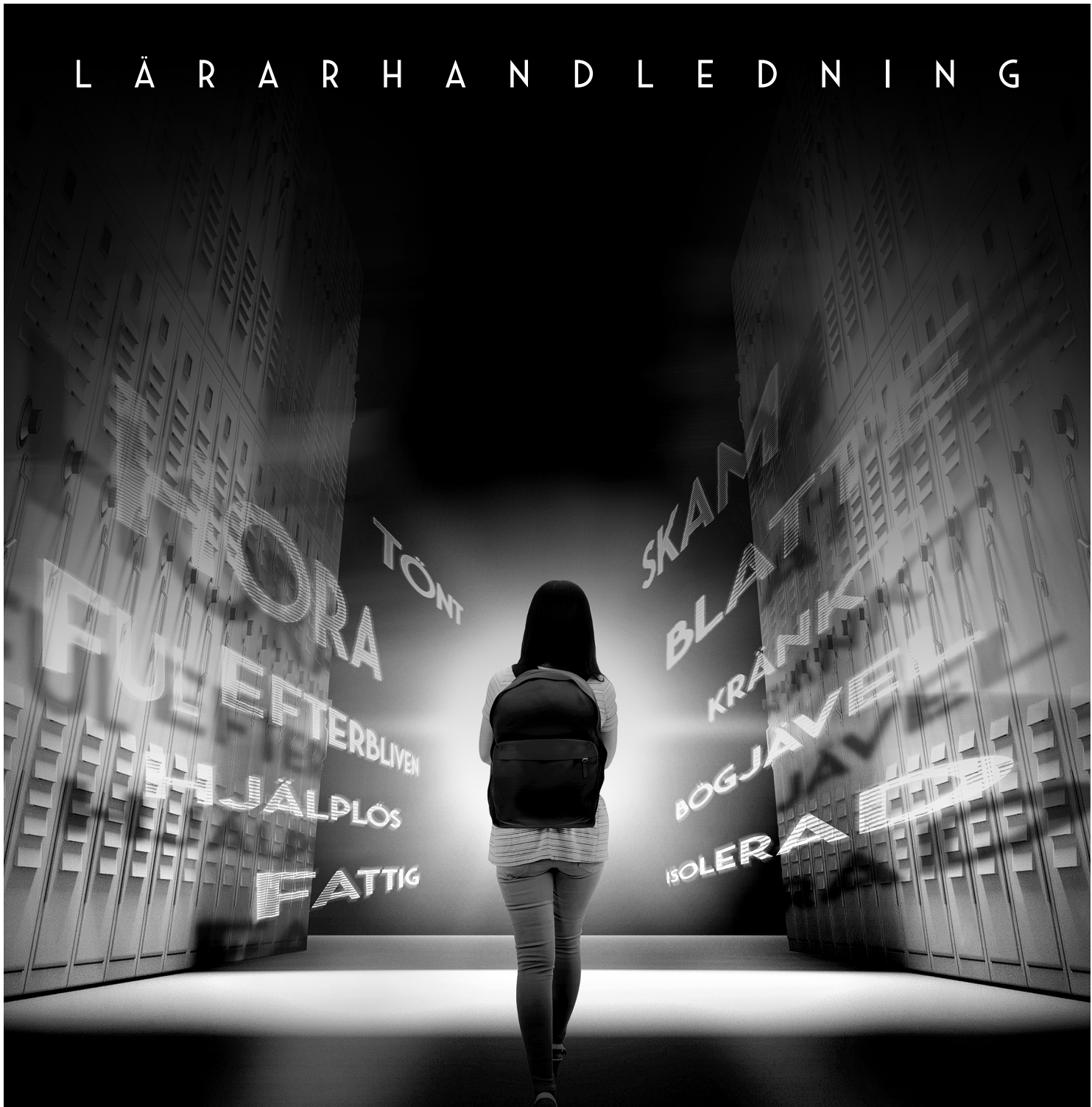

L Ä R A R H A N D L E D N I N G

MITT PERSPEKTIV

Mäthet

OM FILMSERIEN

MITT PERSPEKTIV

Mitt Perspektiv är ett läromedel för högstadiet och gymnasiet. Filmserien tar upp näthat, gruppträck, fysiskt våld, homofobi, rasism och sexuella trakasserier.

Filmserien utgår ifrån självupplevda händelser av våld; fysiskt, psykiskt och sexuellt på högstadiet och gymnasiet. Filmerna syftar till att öka medvetenheten om vad våld är samt vilka konsekvenser våld har och att vi alla kan göra något för att minska på våldet som sker på skolan, hemma och på nätet.

Åskådarperspektivet är ett genomgående tema i filmerna och tittaren tränas i att gå ifrån en passiv åskådare till en aktiv åskådare genom att agera proaktivt och aktivt vid våldssituationer, såsom trakasserier, kränkningar, utfrysning, skojbråk m.m. i skolan, hemma och på nätet.

Filmerna belyser vikten av att ständigt jobba normkritiskt och att upptäcka vilka begränsande normer som finns på skolan, samhället och på nätet – som gör att människor inte kan vara de personer de vill vara, samt syftar till att förändra de normer som skapar diskriminering och utsatthet och exkludering.

Samtalsmetoden som är kopplad till filmerna bygger på Tom Andersens samtalsmodell reflekterande team (Andersen, 2011) där metanivån – ”att tänka om sitt eget tänkande”- kring filmernas teman nås genom metoden.

Ämne: Etik, Religion, Samhällskunskap
Målgrupp: Årskurs 7-9, Gymnasiet

SYFTET MED FILMSERIEN:

- Att förebygga och aktivt motverka våld.
- Att öka medvetenheten och kunskapen hos eleverna vad våld är, vilka konsekvenser våld har och att alla kan göra något åt våldet genom att bli en aktiv åskådare.
- Att vara ett stöd i arbetet mot diskriminering och annan kränkande behandling av elever.
- Att öka medvetenheten hos eleverna kring konsekvenser av begränsande normer och strukturer samt att de kan vara en del i att påverka detta i sin roll som åskådare genom att gå från passiv till aktiv åskådare vilket i slutändan leder till en mer inkluderande miljö för alla. Att öppna upp för dialog samt självreflektion kring filmernas teman.
- Att få eleverna att utveckla sin förmåga till empati, där frågor om känslor samt filmen i sig kan få tittaren att känna med den utsatta.
- Att bidra främjande och förebyggande till skolans likabehandlingsarbete.
- Att bidra främjande och förebyggande till skolans antidiskrimineringsarbete.
- Att bidra till skolans värdegrundsarbete.

VAD SÄGER SKOLLAGEN (2010:800):

Att jobba med **Mitt Perspektiv** skall ses som en del i det främjande och förebyggande arbetet mot kränkande behandling.

6 kap. Åtgärder mot kränkande behandling

1 § Detta kapitel har till ändamål att motverka kränkande behandling av barn och elever.

6 § Huvudmannen ska se till att det inom ramen för varje särskild verksamhet bedrivs ett målinriktat arbete för att motverka kränkande behandling av barn och elever

8 § Huvudmannen ska se till att det varje år upprättas en plan med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever.

VAD SÄGER DISKRIMINERINGSLAGEN (1 JANUARI 2017):

Att jobba med **Mitt Perspektiv** skall ses som en del i de aktiva åtgärderna för att motverka diskriminering.

Ur diskrimineringslagen (2017): "Arbetsgivare ska enligt diskrimineringslagen arbeta med aktiva åtgärder. Aktiva åtgärder är ett förebyggande och främjande arbete för att inom en verksamhet motverka diskriminering och på annat sätt främja lika rättigheter och möjligheter oavsett diskrimineringsgrund."

VAD SÄGER LÄROPLANERNA ANGÅENDE VÄRDEGRUNDEN I SKOLAN?

**Skolans värdegrund och uppdrag
omfattar följande områden:**

LGR II, 1 KAP.

- människolivets okränkbarhet
- individens frihet och integritet
- alla människors lika värde
- jämställdhet mellan könen
- solidaritet mellan människor

Normer och värden.

Övergripande mål och riktlinjer:

LGR II, 2 KAP.

- kan göra och uttrycka medvetna etiska ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde,
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling, samt medverkar till att hjälpa andra människor,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

KURSPLAN, HÖGSTADIET

Ämne: Religion, Etik | Målgrupp: Årskurs 7-9

SYFTE

Undervisningen ska stimulera eleverna att reflektera över olika livsfrågor, sin identitet och sitt etiska förhållningssätt. På så sätt ska undervisningen skapa förutsättningar för eleverna att utveckla en personlig livshållning och förståelse för sitt eget och andra människors sätt att tänka och leva.

Eleverna ska vidare ges förutsättningar att kunna analysera och ta ställning i etiska och moraliska frågor. Den ska också bidra till att eleverna utvecklar beredskap att handla ansvarsfullt i förhållande till sig själva och sin omgivning.

Genom undervisningen i ämnet religionskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- reflektera över livsfrågor och sin egen och andras identitet,
- resonera och argumentera kring moraliska frågeställningar och värderingar utifrån etiska begrepp och modeller.

CENTRALT INNEHÅLL

Inom området **ETIK**

- Vardagliga moraliska dilemman. Analys och argumentation utifrån etiska modeller, till exempel konsekvens- och pliktetik.
- Föreställningar om det goda livet och den goda människan kopplat till olika etiska resonemang, till exempel dygdetik.

FÖRMÅGOR

I den här filmserien tränas framförallt förmågorna:

- Analysförmåga
- Kommunikativ förmåga
- Metakognitiv förmåga

KURSPLAN, HÖGSTADIET

Ämne: Samhällskunskap | Målgrupp: Årskurs 7-9

SYFTE

Undervisningen ska ge eleverna förutsättningar att se samhällsfrågor ur olika perspektiv. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att förstå digitaliseringens betydelse för samhällsutvecklingen och för den personliga integriteten.

Undervisningen ska bidra till att eleverna utvecklar förtrogenhet med de mänskliga rättigheterna och med demokratiska processer och arbetssätt. Den ska också bidra till att eleverna tillägnar sig kunskaper om, och förmågan att reflektera över, värden och principer som utmärker ett demokratiskt samhälle. Vidare ska undervisningen ge eleverna möjlighet att utveckla sin förståelse för vad det innebär att vara en aktiv och ansvarstagande medborgare i ett snabbt föränderligt samhälle.

Genom undervisningen ska eleverna ges möjlighet att utifrån personliga erfarenheter och aktuella händelser uttrycka och pröva sina ställningstaganden i möten med andra uppfattningar. Genom undervisningen i ämnet religionskunskap ska eleverna sammanfattningsvis ges förutsättningar att utveckla sin förmåga att:

- uttrycka och värdera olika ståndpunkter i till exempel aktuella samhällsfrågor och argumentera utifrån fakta, värderingar och olika perspektiv,
- reflektera över mänskliga rättigheter samt demokratiska värden, principer, arbetssätt och beslutsprocesser.

CENTRALT INNEHÅLL

Information och kommunikation

- Möjligheter och risker förknippade med internet och digital kommunikation via elektroniska medier samt hur man agerar ansvarsfullt vid användning av digitala och andra medier utifrån sociala, etiska och rättsliga aspekter.

Rättigheter och rättsskipningar

- Demokratiska fri- och rättigheter samt skyldigheter för medborgare i demokratiska samhällen. Etiska och demokratiska dilemman som hänger samman med demokratiska rättigheter och skyldigheter, till exempel gränsen mellan yttrandefrihet och kränkningar i sociala medier.

KURSPLAN, GYMNASIET

Ämne: Religion | Målgrupp: Gymnasiet

GY (2011)

Normer och värden (Kap 2.2)

Enligt skollagen ska utbildningen utformas i överensstämmelse med grundläggande demokratiska värderingar och de mänskliga rättigheterna som människolivets okränkbarhet, individens frihet och integritet, alla människors lika värde, jämställdhet samt solidaritet mellan människor. Skolan ska aktivt och medvetet påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dessa komma till uttryck i praktisk vardaglig handling.

MÅL

Skolans mål är att varje elev:

- kan göra medvetna ställningstaganden grundade på kunskaper om mänskliga rättigheter och grundläggande demokratiska värderingar samt personliga erfarenheter,
- respekterar andra människors egenvärde och integritet
- tar avstånd från att människor utsätts för förtryck och kränkande behandling samt medverkar till att hjälpa människor,
- kan samspela i möten med andra människor utifrån respekt för skillnader i livsvillkor, kultur, språk, religion och historia,
- kan leva sig in i och förstå andra människors situation och utvecklar en vilja att handla också med deras bästa för ögonen.

RIKTLINJER

Alla som arbetar i skolan ska:

- medverka till att utveckla elevernas känsla för samhörighet, solidaritet och ansvar för människor också utanför den närmaste gruppen,
- i arbetet med eleverna verka för solidaritet med eftersatta grupper både i och utanför vårt land,
- aktivt främja likabehandling av individer och grupper,
- uppmärksamma och vidta nödvändiga åtgärder för att motverka, förebygga och förhindra alla former av diskriminering, trakasserier och kränkande behandling, och
- visa respekt för den enskilda eleven och ha ett demokratiskt förhållningssätt.

VIKTIGA BEGREPP

VÅLD

Mitt Perspektiv utgår från WHO:s, världshälsoorganisationen, definition av vad våld är, och när vi hänvisar till våld i filmhandledningen så menar vi allt ifrån misshandel, grovt sexuellt våld till blickar, skojbråk och att vara utfryst.

WHO:S DEFINITION AV VÅLD

”Att uppsåtligt bruka eller hota att bruka makt eller fysisk styrka mot sin egen person, mot en annan människa, en grupp människor, en gemenskap eller ett samhälle, med följd eller tämligen sannolik följd att någon dör eller att det uppstår kroppsskada, psykisk skada, skador i den känslomässiga utvecklingen eller funktionshinder”.

LEKTIONSSTÖD:

Se ”Våldspyramiden” i kopieringsunderlaget på sidan 6.

NORMKRITISKT PERSPEKTIV

I **Mitt Perspektiv** syftar vi på att synliggöra de begränsande normer som skapar diskriminering och utsatthet som finns i samhället, skolan, olika grupperingar m.m. som gör att människor inte får vara sig själv. Detta gör vi med de olika frågorna som finns här i filmhandledningen efter varje film. Frågorna syftar till att klassen och den enskilda eleven själva skall fokusera på begränsande strukturer istället för att fokusera på avvikaren – den utsatta.

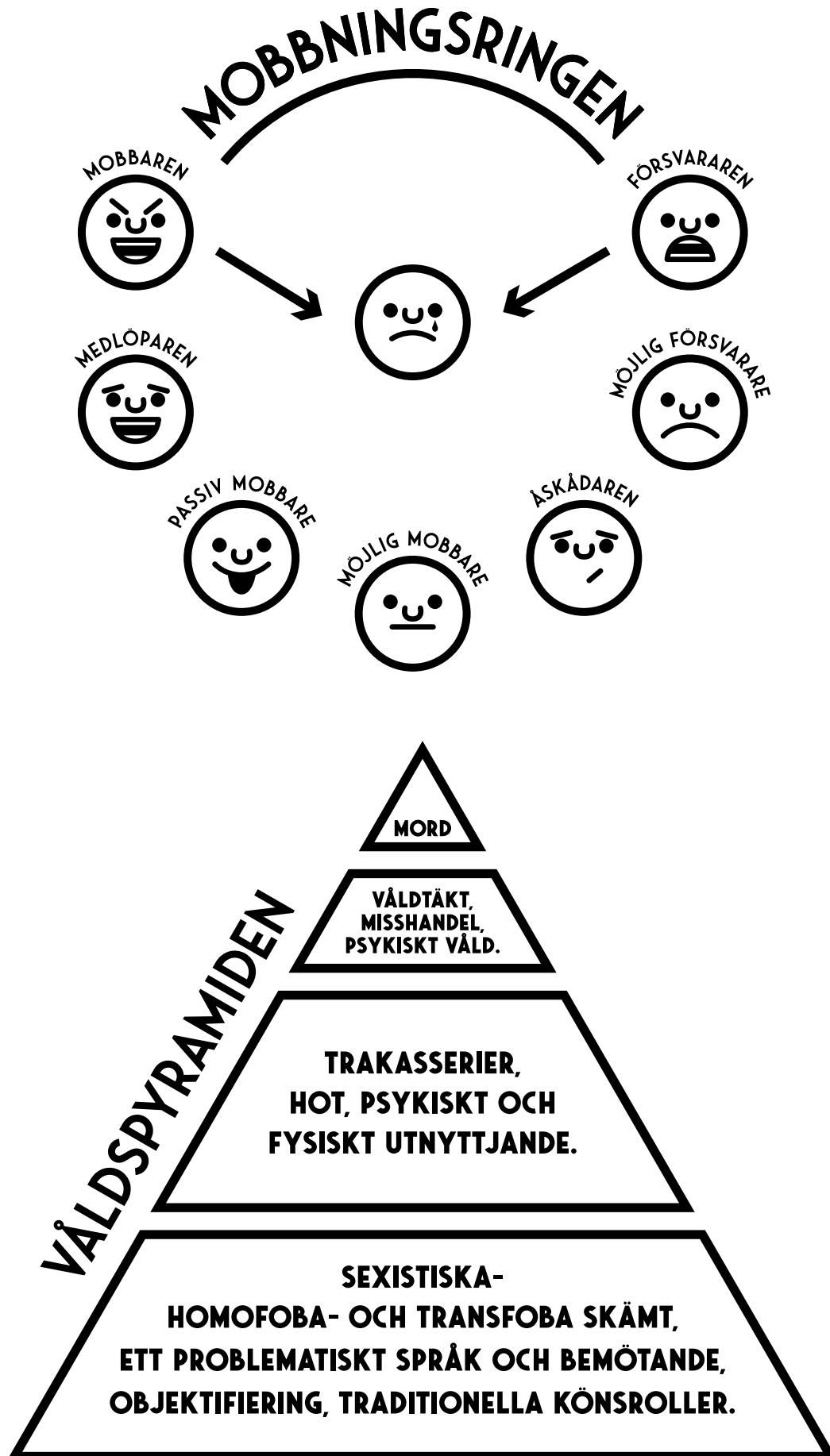
ÅSKÅDARPERSPEKTIVET

Mitt Perspektiv utgår ifrån Dan Olweus (1999) forskning, där eleverna tränas genom filmerna att bli en mer aktiv åskådare. Att i en våldssituation gå från att passivt se vad som sker och tänka ”det rör inte mig” till att aktivt ogilla det som sker samt att försöka hjälpa den utsatta på olika sätt.

Alla kan göra något innan, under eller efter en våldssituation. Det kan handla om att stötta den som är utsatt, prata med en vuxen, få utövarna att tänka på annat samt att säga ifrån eller att fysiskt gå emellan för att avbryta det som sker.

LEKTIONSSTÖD:

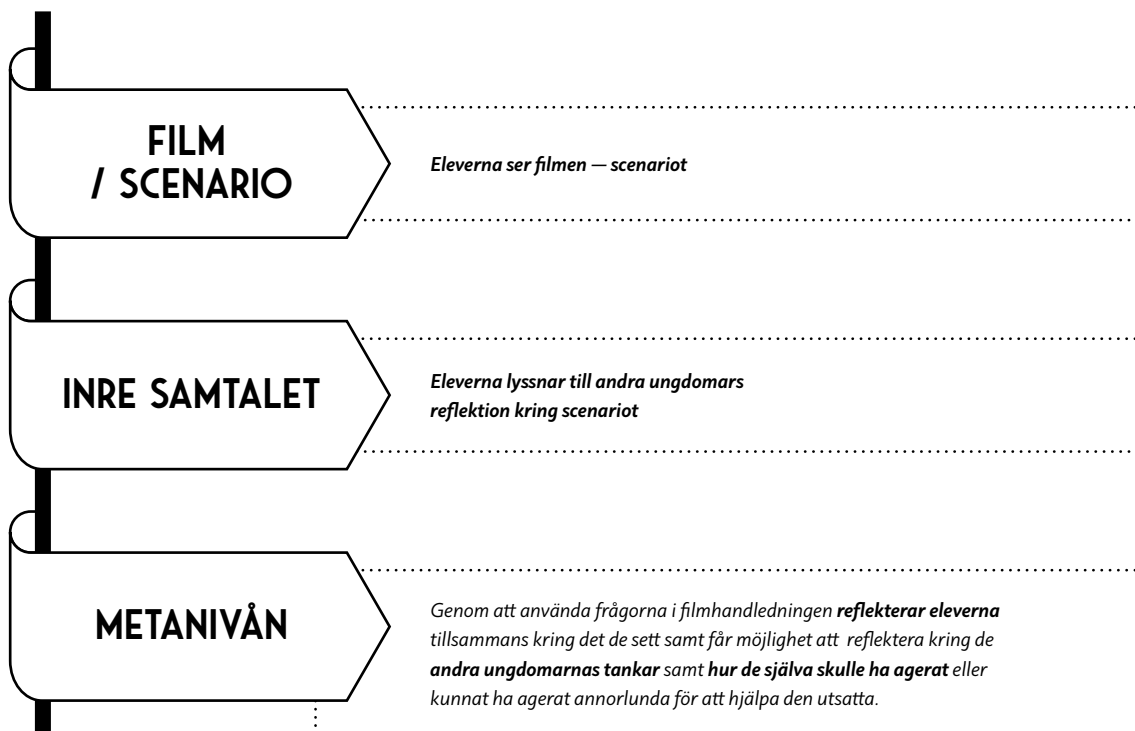
Se ”Mobbningsringen” i kopieringsunderlaget på sidan 6.

SAMTALSMETOD

Som stöd för att reflektera kring filmerna så använder vi oss av Tom Andersens samtalsmodell **Reflekterande team** där ”de närvarande får möjlighet att växla mellan att vara aktiv deltagare i samtalen och lyssnande part i andras samtal om samma sak. Detta skifte gör det möjligt att växla mellan det yttre och inre samtalet”. Dessa två olika samtal kommer dels att ge olika perspektiv på detta och dessutom två olika utgångspunkter i sökandet efter nya beskrivningar och ny förståelse” (Andersen, 2011).

Modellen är en vidareutveckling av konstruktivistiska idéer (Bakhtin, Bateson m.fl.) där menings-
skapande, dialog och narrativ framhålls som viktiga för lärande och utveckling.

1. En grupp/klass ser en film.

Filmen beskriver ett scenario – att fler än en person ser och lyssnar till vad som sker tillsammans gör scenariot starkare och tydligare.

2. Efter scenariot så samtalar en grupp i filmen om tankar, reflektioner kring scenariot.

Genom att lyssna på alla i gruppens tankar, perspektiv och infallsvinklar så skapas nya tankar och förståelse – det inre samtalet.

”genom att höra varandras tankar får man också ”bränsle” till sina egna”
(Cederberg-Scheike, 2016)

3. Metanivån.

Nu så är det dags för gruppen/klassen att tillsammans reflektera och samtala om samtalet som de just har lyssnat till. Nu sker växlingen mellan det yttre och inre samtalet som i sin tur leder till nya tankar och ny förståelse kring scenariots tema.

FILMEN

Näthat

BESKRIVNING AV SCENERNA

I filmen behandlar ungdomar ämnet näthat och berättar sina självupplevda historier. Vi får reda på konsekvenser av näthat, hur näthat kan uppstå samt lyssna till reflektioner ifrån ungdomar kring näthat och vad som kan göras för att stoppa näthatet.

“Alexandra” berättar om hennes aktiva tid på internetforum och hur hon en dag började bli förföljd och utsatt av en nätstalker. “Adel” berättar om hur han bedrev en populär Youtube-kanal, men som han sedan la ner på grund av allt hat han fick online. Han berättar vidare om hur han, för att lyfta sitt egna låga självförtroende, valde att skriva elaka saker till tjejer på hans skola via Instagram.

I “Marcus historia” berättar han själv om hur han blev mobbad av sin tjej och i ett förvirrat, osäkert tillstånd skrev hemska saker om och till henne på facebook. Han berättar om polisanmälan och hur det gick till när han blev anmäld.

FRÅGOR

INNAN FILMEN

- Vad betyder näthat?
- Varför finns det näthat?
- När blir näthat olagligt?

oftast inte, istället ökar deras aggressivitet. Varför räcker inte ett nej på sociala medier jämfört med ett nej på stan? Finns det någon skillnad? Och varför är det så i sådana fall?

- Markus nämner att vara ständigt kontaktbar ökar risken att bli utsatt, varför är det så?

EFTER FILMEN

- Jasmin nämner att anonymiteten gör det enklare att kränka varandra, håller du med?
- Om du håller med, vad är det som händer med oss människor när vi blir anonyma, blir vi extra onda eller?
- Alexandra nämner att hon tydligt säger ifrån när hon inte vill ha meddelanden eller kontakt med okända män. Detta respekteras

- Hur mår en person som redan är utsatt i skolan att näthatet/våldet/kränkningarna fortsätter via sociala medier när hen kommer hem?
- Adel beskriver att på nätet så kan man bli vem som helst och i hans fall ville han bli nåt mer än han är. Vad kan ett sånt beteende leda till? Vilka bra saker kan komma utav det? Vilka dåliga saker kan komma utav det?

EFTER FILMEN

Forts. _____

- Nathalia nämner att många spenderar ungefär 6 tim. dagligen på nätet. Är det för mycket tid? Är det någon skillnad att umgås med någon på nätet i 6 tim. jämfört med att umgås 6 tim. irl?
- Nathalia nämner att anonymitet i kombination med dåligt humör kan vara en stor del i att det finns näthat, håller du med?
- Alexandra beskriver hur hon fick dickpics ifrån främlingar, är det vanligt att killar skickar dicpics till någon som de inte känner? Är detta till och med olagligt?
- Alexandras ger rådet att prata med någon om man blir utsatt som hon blev, vem skulle du kunna prata med om du blir utsatt för dickpics eller andra saker på nätet?
- Vilka tankar har du kring Adels och Markus berättelse om att först själva ha blivit utsatta av näthat men också själva utöva näthat?

GENERELLA FRÅGOR

**Frågor generellt om gruppträck/våld/
åskådarrull:**

- Ska vi acceptera att det finns så mycket näthat? Är det bara så det är?
- Vad kan skolan göra för att minska/stoppa näthatet?
- Vad kan föräldrar göra?
- Vad kan du som enskild person göra för att minska/stoppa näthatet?
- Hur kan vi få slut på näthatet en gång för alla?
- Är det lätt att berätta för någon om man blir utsatt för näthat?
- Kan näthat göra lika ont som fysiskt våld?
- Finns det något som alla andra – åskådarna – som läser kommentarer m.m. kan göra för att minska näthatet?
- Finns det tekniska lösningar för att stoppa näthat?
- Är det skillnad på att kommunicera via en skärm jämfört med "face to face"?
- Att aldrig få en fristad ifrån kränkningar/våld - vad gör det med en utsatt person?
- Hur skulle du göra om du blir utsatt för näthat?
- Varför skickar killar dickpics?
(*Bilder på sin penis*)
- Tror du att det är vanligt att man polisanmäler näthat som man blir utsatt för?
- Vilket ansvar har vuxna att upptäcka homofobi och agera mot det? Gör man det på din skola?
- Vad krävs det för att berätta för en kompis att man är bi-/ homosexuell?
- Kan ord göra lika ont som fysiskt våld? På vilket sätt i så fall?
- Vad kan vi göra för att förändra normer som förminskar och exkluderar?
- Vilka strukturer i samhället bestämmer att det är böigt att sjunga och dansa som kille?
- Hur kan vi ta död på homofobi en gång för alla?

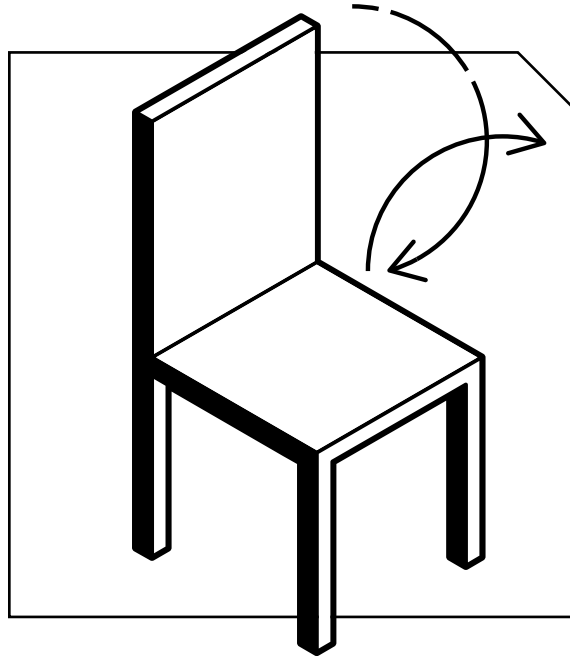
KLASSRUMSAKTIVITETER

VÄRDERINGSÖVNING:

Läraren läser ett påstående, varpå eleverna som håller med påståendet byter plats med en annan elev som också håller med. De som inte håller med sitter kvar på sin plats.

Låt gärna några elever motivera varför det bytte plats eller satt kvar, och uppmana dem att lyssna på och respektera varandras åsikter.

Se till att ha extra ledig stol framställd ifall det bara är en elev som vill byta plats.

PÅSTÅENDEN

- *Näthat är inget man ska bry sig om*
- *Näthat kan göra ondare än att bli slagen*
- *Näthatare är fega*
- *Näthatare mår nog inte så bra själva*
- *Om man blir utsatt för näthat så bör man berätta det för sina föräldrar*
- *Genom att ha privata inställningar på mina sociala medier så kan blir man mindre näthatad*
- *Det finns mycket näthat på online spel*
- *De vuxna på skolan vet inte hur mycket skit det skrivs om elever på skolan på nätet*
- *Om jag är schysst på nätet så smittar det av sig så fler blir schyssta*
- *Jag vågar säga ifrån om jag ser att någon blir illa behandlad på nätet*

SKAPANDE:

Rita/måla en bild om hur näthat känns att utsättas för, sätt upp bilderna i klassrummet.

KARTLÄGGNING:

Låt eleverna skriva anonymt på ett papper om det finns näthat på er skola samt på vilka **sociala medier/appar/forum** m.m. hatet finns.

Skriv upp apparna, spelen, forumen m.m. på tavlan och diskutera dessa samt vad alla kan göra för att vara aktiva åskådare om de ser någon bli utsatt för näthat

FÖRDJUPNING:

Vad säger lagen? Googla om vad lagen säger angående näthat.

Läs gärna och diskutera det som står på
www.brottsrummet.se/sv/nathat

REFERENSER OCH KÄLLHÄNVISNINGAR:

"Samtal om samtalen", Tom Andersen (2011)

"Mobbing i skolan - Vad vi vet och vad vi kan göra", Dan Olweus (1998)

Om Våld (översättning av MUCF),

www.who.int/violenceprevention/approach/definition/en/